

Kerngegevens Provinciale Ambtsdragers 2006-2023

decentraal
bestuur.nl

Stichting Decentraalbestuur.nl

Oktober 2023

Inhoudsopgave

1.	Belangrijkste bevindingen	3
2.	Statenleden	3
2.1	Achtergrondskennmerken van Statenleden	3
2.2	Personele veranderingen	8
3.	Gedeputeerden	10
3.1	Algemene kenmerken	10
3.2	Personele veranderingen	14
4.	Commissarissen van de Koning	16
5.	Provinciesecretarissen en griffiers	17
Bijlage A	Onderzoeksverantwoording	18

1. Belangrijkste bevindingen

De verkiezingen voor de Provinciale Staten in maart 2023 leidden tot een aardverschuiving. In veel provincies werd de 'Boer Burger Beweging' (BBB), die voor de eerste keer aan deze verkiezingen meedeed, direct de grootste fractie. Er was nog een tweede 'nieuwkomer' VOLT, die in vrijwel elke provincies één of twee zetels verkreeg. Als nieuwe partijen zetels winnen, dan gaat dat onvermijdelijk ten koste van andere, zittende partijen.

Deze verkiezingen zorgden daarmee voor hele andere politieke verhoudingen. Dat bleek ook na de totstandkoming van de colleges van Gedeputeerde Staten. In (10) provincies leverde de BBB één of meer gedeputeerden.

Naast de gewijzigde politieke verhoudingen waren er ook vele veranderingen in de personele samenstelling van zowel provinciale als gedeputeerde staten. Als partijen voor de eerste keer aan verkiezingen meedoen, ligt voor de hand dat de verkregen zetels worden bekleed door personen die niet eerder deel uitmaakten van provinciale staten.¹ Ook bij andere partijen kan de lijst van kandidaten veel nieuwe personen bevatten. Na de verkiezingen van 2023 en de daaropvolgende totstandkoming van nieuwe colleges van GS blijkt thans 63% van de statenleden aan een eerste periode te beginnen. In de praktijk betekent dit dat twee van elke drie statenleden geen eerdere ervaring heeft met het lidmaatschap van provinciale staten.² Weliswaar klinkt dat als heel veel, maar dit patroon is toch bekend, Na de verkiezingen van 2019 bleek zo'n 60% van de statenleden een nieuwkomer. Ook toen was er sprake van een hoog aandeel (nieuwe) statenleden bij een relatief nieuwe partij (FvD). Eerder, na de verkiezingen van 2015, lag het aandeel nieuw verkozen statenleden al boven de 50%.

Zowel bij de BBB als bij partijen aan de rechterzijde van het politieke spectrum ligt het aandeel vrouwen zeer laag. Nog steeds wordt het provinciaal bestuur gedomineerd door mensen van boven de 50. Van oudsher is het een bestuurslaag voor hoger-opgeleiden. Met de komst van de vele statenleden van de BBB is dat laatste nu enigszins veranderd.

2. Statenleden

2.1 Achtergrondskenmerken van Statenleden

Het aantal statenleden per provincie wordt bepaald door het aantal inwoners van die provincie. Bij de verkiezingen van 2023 was er aanleiding om in Drenthe het aantal statenleden met twee uit te breiden. Daarmee zijn er thans in heel Nederland 572 statenleden.

---

¹ Dit hoeft niet per definitie het geval te zijn. Op de verkiezingslijst van een nieuwkomer kunnen kandidaten staan, die eerder voor andere partijen actief zijn geweest. In een enkel geval was daarvan bij de BBB ook daadwerkelijk sprake.

² In de praktijk is dit wellicht iets te absoluut geformuleerd. Sommige nieuw verkozen statenleden kunnen in de vorige periode al ervaring hebben opgedaan als commissielid.

Tabel 2.1 Aantal statenleden per provincie (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Groningen	55	43	43	43	43	43	43	43	43
Friesland	55	43	43	43	43	43	43	43	43
Drenthe	51	41	41	41	41	41	41	41	43
Overijssel	63	47	47	47	47	47	47	47	47
Gelderland	75	53	53	55	55	55	55	55	55
Flevoland	47	39	39	39	39	41	41	41	41
Utrecht	63	47	47	47	47	49	49	49	49
Noord-Holland	83	55	55*	55	55	55	55	55	55
Zuid-Holland	83	55	55	55	55	55	55	55	55
Zeeland	47	39	39	39	39	39	39	39	39
Noord-Brabant	79	55	55	55	55	55	55	55	55
Limburg	63	47	47	47	47	47	47	47	47
Totaal	764	564	564	566	566	570	570	570	572

De ontwikkelingen in aantal statenleden naar partij vanaf 2005 is weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Verdeling statenleden naar partij in absolute aantallen (2005-2023)

Partij	2005	2007	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
CDA	222	151	151	85	86	90	72	72	43
PvdA	199	114	113	107	107	63	53	53	49
VVD	137	101	100	113	112	88	80	77	63
SP	36	80	77	56	57	70	35	34	23
GroenLinks	50	31	31	34	32	30	61	60	51
D66	31	9	9	42	43	68	41	40	32
PvdA/GroenLinks*	--	--	--	--	--	--	--	--	2
Chr. Unie/SGP	12	---	11	6	5	8	--	6	1
SGP	15	15	12	10	10	15	14	12	16
ChristenUnie	23	31	29	20	21	26	32	28	22
PVV***	--	--	--	64	60	65	40	35	34
PvdD	--	--	--	--	--	18	20	21	24
50+	--	--	--	--	--	13	16	9	8
Denk	--	--	--	--	--	--	4	4	0
FvD	--	--	--	--	--	--	86	25	15
JA21	--	--	--	--	--	--	--	33	22
BBB	--	--	--	--	--	--	--	--	137
Volt	--	--	--	--	--	--	--	--	11
Overige ****	39	32	28	29	33	16	16	56	19
Totaal	764	564	564	566	566	570	570	565**	572

* Bij de verkiezingen voor de Eerste Kamer hebben in 2023 de PvdA en GroenLinks met een gezamenlijke lijst meegedaan. Behalve in Zeeland hebben beide partijen met eigen lijsten aan de verkiezingen voor de Provinciale Staten deelgenomen. In Zeeland telt de gezamenlijke fractie zes leden. Van vier van hen is uit een vorige periode bekend of het leden van de PvdA danwel GroenLinks zijn. Die zijn vermeld bij hun oorspronkelijke partij. Van twee leden is dat niet bekend.

** Vlak voor de verkiezingen van 2023 waren in verschillende provincies enkele zetels vacant.

** tijdens de meting van 2012 vonden er in enkele provincies afsplitsingen van de PVV plaats. Deze zijn toentertijd niet in de gegevens verwerkt.

*** In 2005 was de LPF in diverse provincies met 11 statenleden vertegenwoordigd. Deze zijn opgenomen in de categorie 'overige partijen'.

FvD was met 86 zetels de grote winnaar bij de verkiezingen van 2019. In 2023 bezit deze partij nog een marginaal aantal zetels, nauwelijks meer dan gemiddeld één zetel per provincie. Gedurende de periode 2019 – 2023 had al een groot aantal voor de FvD verkozen statenleden deze partij verlaten. Sommigen van hen zijn zich tijdens deze periode gaan presenteren als een vertegenwoordiger van JA21, een partij die als zodanig niet aan de verkiezingen van 2019 had meegedaan. Maar daardoor waren er voorafgaand aan de verkiezingen van 2023 al 33 statenleden die zich als vertegenwoordiger van JA21 beschouwden. Daarnaast waren er ook oorspronkelijk voor FvD verkozen statenleden die gedurende de periode 2019 – 2023 onder een eigen naam verder zijn gegaan. Het grootste deel van deze oorspronkelijk voor FvD verkozen statenleden is niet teruggekeerd, noch onder een eigen naam noch bij JA21.

In verschillende provincies zijn er specifieke provinciale partijen, zoals de Fryske Nasjonale Partij, de Partij voor Zeeland of Lokaal Brabant. Ten opzichte van de verkiezingen van 2019 is er sprake van een lichte stijging van het aantal zetels voor deze partijen.

2.3 Verdeling statenleden naar partij in procenten (2005-2023)

Partij	2005	2007	2009	2012	2014	2016	2019	2022***	2023
CDA	29,1	26,8	26,9	15,0	15,2	15,8	12,6	12,7	7,5
PvdA	26,0	20,3	20,1	18,9	18,9	11,1	9,3	9,4	8,6
VVD	18,0	18,0	17,8	20,0	19,8	15,4	14,0	13,6	11,0
SP	4,7	14,2	13,7	9,9	10,1	12,3	6,1	6,0	4,0
GroenLinks	6,5	5,5	5,5	6,0	5,7	5,3	10,7	10,6	8,9
D66	4,1	1,6	1,6	7,4	7,6	11,9	7,2	7,1	5,6
PvdA/GroenLinks	--	--	--	--	--	--	--	--	0,3
Chr. Unie/SGP	1,6	---	2,0	1,1	0,9	1,4	0	1,1	0,2
SGP	2,0	2,7	2,1	1,8	1,8	2,6	2,5	2,1	2,8
ChristenUnie	3,0	5,5	5,2	3,5	3,7	4,6	5,6	5,0	3,8
PVV*	--	--	--	11,3	10,6	11,4	7,0	6,2	5,9
PvdD	--	--	--	--	--	3,2	3,5	3,7	4,2
50+	--	--	--	--	--	2,3	2,8	1,6	1,4
Denk	--	--	--	--	--	--	0,7	0,7	0,0
FvD	--	--	--	--	--	--	15,1	4,4	2,6
JA21	--	--	--	--	--	--	--	5,8	3,8
BBB	--	--	--	--	--	--	--	--	24,0
Volt	--	--	--	--	--	--	--	--	1,9
Overige **	5,1	5,7	5,0	5,1	5,8	2,8	2,8	9,9	3,3

* tijdens de meting van 2012 vonden er in enkele provincies afsplitsingen van de PVV plaats. Deze zijn toentertijd niet in de gegevens verwerkt.

** In 2005 was de LPF in diverse provincies met 11 statenleden vertegenwoordigd. Deze zijn opgenomen in de categorie 'overige partijen'

*** Doordat in de meting van 2019 er nog geen sprake was vacatures, en in 2022 wel, verandert bij verschillende partijen hun relatieve aandeel, zonder dat bij die partij meer of minder statenleden actief zijn.

In 2005 bezetten CDA, PvdA en VVD in totaal bijna driekwart van alle beschikbare statenzetels. In 2022 is dat nu nog net iets meer dan een kwart.

Het aandeel vrouwelijke statenleden schommelde tot 2023 rond de 33%. Daarmee zijn provinciale staten al langere tijd de bestuurslaag met het hoogste aandeel vrouwelijke volksvertegenwoordigers. Van een wezenlijke stijging van het aandeel vrouwelijke statenleden was vanaf 2008 nauwelijks sprake. Maar bij de verkiezingen van 2023 is het aandeel vrouwelijke statenleden nu net boven de 40% uitgekomen. Dat is niet het gevolg van de winst van de BBB. Bij die partij is, zo blijkt uit tabel 2.6, slechts een derde van hun statenleden een vrouw. Het zijn vooral de centrumpartijen en alle

progressieve partijen waar het aandeel vrouwen rond of hoger dan 50% is.

Tabel 2.4 Aandeel vrouwelijke Statenleden (2005-2023)

	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,7	34,9	32,6	40,4

Van oudsher is het aandeel vrouwelijke statenleden in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg lager dan gemiddeld. In Zeeland en Noord-Brabant is dat in 2023 eveneens ook het geval.

Tabel 2.5 Aandeel vrouwelijke Statenleden per provincie (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Groningen	30,9	32,6	41,9	39,5	34,9	32,6	27,9	25,6	34,9
Friesland	32,7	41,9	42,9	37,2	25,6	41,9	34,9	20,9	44,2
Drenthe	21,6	31,7	24,4	39,0	31,7	26,8	31,7	31,7	44,2
Overijssel	28,6	31,9	32,0	29,8	36,2	36,2	29,8	19,6	38,3
Gelderland	33,0	39,6	41,5	38,2	36,4	34,5	41,8	34,5	36,4
Flevoland	25,5	30,8	28,2	30,8	30,8	39,0	34,1	29,3	43,9
Utrecht	30,2	44,7	43,6	31,9	25,5	44,9	46,0	47,9	42,9
N-Holland	21,7	38,2	35,8	43,6	41,8	41,8	42,6	44,4	43,6
Zuid-Holland	25,3	32,7	30,9	32,7	34,5	32,7	32,7	32,7	41,8
Zeeland	19,1	30,8	28,2	17,9	15,4	25,6	25,6	23,1	38,5
N-Brabant	34,2	45,5	38,2	43,6	38,2	32,7	32,7	37,7	34,5
Limburg	31,7	27,7	27,8	34,5	34,5	25,5	34,0	36,2	42,6
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,7	34,9	32,6	40,4

Tussen partijen zijn van oudsher grote verschillen in het aandeel vrouwelijke statenleden. Tabel 2.6 bevat een overzicht van de actuele situatie.

Tabel 2.6 Aandeel vrouwelijke Statenleden per partij (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
CDA	28,4	33,8	35,1	32,9	33,7	37,7	41,7	36,1	48,8
PvdA	32,2	44,7	40,7	42,1	38,3	39,7	43,4	47,2	49,0
VVD	27,0	31,7	31,0	36,3	33,0	38,6	41,3	33,8	42,9
SP	27,8	36,3	33,8	35,7	35,1	40,0	40,0	47,1	56,5
Groen Links	34,0	51,6	45,0	44,1	43,8	33,3	52,5	45,0	56,9
D66	35,5	33,0	33,0	42,9	34,9	44,1	53,7	47,5	43,8
ChristenUnie	13,0	29,0	35,0	35,0	23,8	26,9	25,0	25,0	45,5
PVV	--	--	--	21,9	20,0	18,5	20,0	20,0	20,6
PvdD	--	--	--	--	--	66,7	55,0	57,1	62,5
50+	--	--	--	--	--	15,4	18,8	22,2	50,0
Denk	--	--	--	--	--	--	25,0	25,0	--
FvD	--	--	--	--	--	--	11,6	12,0	20,0
JA21	--	--	--	--	--	--	--	6,1	13,6
BBB	--	--	--	--	--	--	--	--	32,8
Volt	--	--	--	--	--	--	--	--	81,8
Anders	32,0	37,5	33,3	20,7	18,2	18,8	25,0	17,9	31,6
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,7	34,9	32,6	40,4

Zoals al eerder opgemerkt zijn het alle partijen ter rechterzijde van het politiek spectrum waar het aandeel vrouwelijke statenleden ruim onder het gemiddelde ligt. Bij de grote nieuwkomer BBB is één op de drie statenleden een vrouw.

Statenleden worden geacht hun nevenfuncties openbaar te maken. Daardoor is van vrijwel alle statenleden hun beroepssituatie bekend. Dit is weergegeven in tabel 2.7. Opmerkelijk is de verdubbeling van het aandeel statenleden dat naast het ambt geen betaald werk verricht.³

Tabel 2.7 Arbeidssituatie van Statenleden (2012-2023)

Werkzaam	2012	2014	2016	2019	2022	2023
als zelfstandige	20,0	20,7	22,6	22,5	23,2	23,4
In loondienst	68,8	69,8	65,7	69,4	66,9	56,3
Verricht geen betaald werk	11,2	9,5	11,7	8,1	9,9	18,3
	100% (419)	100% (518)	100% (429)	100% (533)	100% (564)	100% (552)

Tot 2023 werd informatie over de arbeidssituatie en de sector waar een statenlid werkzaam is, gecombineerd. Dat gebeurde echter alleen bij statenleden die in loondienst werkzaam waren. Daarmee ging informatie verloren. In 2023 is nu bij elk statenlid bepaald waar ze werkzaam zijn, ongeacht of dat in loondienst of als zelfstandige gebeurt. Dit leidt tot het volgende overzicht:

³ Ten opzichte van eerdere jaren is de wijze van coderen van deze informatie aangepast. Veranderingen zouden voor een deel daardoor verklaard kunnen worden. Maar de systematiek is wat dit betreft ook weer niet wezenlijk veranderd. Al met al is er voldoende reden om aan te nemen dat het aandeel statenleden dat naast het ambt geen betaald werk verricht is gestegen.

Tabel 2.8 Sector waar Statenleden werkzaam zijn (2023)

Werkzaam in:	2023
de overheidssector	16,2
de zakelijke dienstverlening	36,3
de agrarische sector	7,8
het onderwijs	9,1
de zorg	2,9
Bij een maatschappelijke organisatie	6,9
In de culturele sector	0,4
Onbekend	2,7
Verricht geen betaald werk	18,3
	100% (552)

Uit tabel 2.8 komt naar voren dat ongeveer een op de drie statenleden werkzaam is in de zakelijke dienstverlening. Eén op de zes statenleden is werkzaam bij een overheid.

2.2 Personele veranderingen

Zeker in verkiezingsjaren treden er grote veranderingen op in de samenstelling van de groep personen die invulling geven aan het ambt. Je kan alleen statenlid blijven als je eerst verkiesbaar wordt gesteld en daarna ook verkozen wordt. Bij partijen die electorale teruggang ondervinden, is het lastig om actief te blijven als statenlid, ook omdat elke partij altijd wel streeft naar enige vernieuwing. Als partijen electorale vooruitgang boeken, kan het niet anders dan dat de extra zetels bezet worden door nieuwkomer. Bij partijen die in 2023 voor de eerste keer meededen met de verkiezingen, is elk verkozen lid een 'nieuwkomer'.⁴ Daarnaast treden sommige statenleden toe tot het college van GS. Ook dat biedt extra ruimte aan nieuwkomers.

Bij het 'rekenkundig' sluitend krijgen van het aantal personele mutaties is dit jaar er de extra complicatie dat de Staten van Drenthe zijn uitgebreid met 2 personen. Daarnaast speelt er een omstandigheid die alleen bij verkiezingen aan de orde is. Veel zittende gedeputeerden stellen zich verkiesbaar en worden meestal betrekkelijk hoog op de lijst van hun partij geplaatst. Direct na de verkiezingen kunnen zij enige tijd hun ambt als gedeputeerde combineren met dat van statenlid. Tijdens de onderhandelingen worden bepaald of ze verder kunnen als gedeputeerde. Indien dat het geval is, laten ze een zetel in de staten achter, die opgevuld wordt door mensen die lager stonden op de lijst.

Een uitkomst van de onderhandelingen kan ook zijn dat een zittende gedeputeerde niet terugkeert in het dagelijks bestuur. Sommigen kiezen er voor om dan wel hun statenlidmaatschap voor te zetten. Hoewel deze personen in de vorige periode geen statenlid waren, worden zij niet geregistreerd als een 'nieuw statenlid'. De reden daarvoor is dat deze personen zeker geen onbekende zijn binnen het provinciaal bestuur.

Deze situatie doet zich alleen voor in de periode direct na de verkiezingen. Mocht een gedeputeerde later tijdens een bestuursperiode aftreden, dan is er geen vrije zetel in de Staten waar die op kan terugkeren. Gezien deze systematiek is dit keer het aantal nieuwkomers niet gelijk aan de som van het aantal statenleden dat is vertrokken, vermeerderd met het aantal statenleden dat is toegetreden tot het college van GS.⁵

⁴ Als gezegd bestaat de mogelijkheid dat statenleden van de BBB in de vorige periode als statenlid actief waren voor een andere partij. In een provincie is dat daadwerkelijk het geval geweest.

⁵ Tabel 2.9 maakt duidelijk dat er 8 ex-gedeputeerden zijn die (vooralnog) hun lidmaatschap van de staten hebben gecontinueerd.

Tabel 2.9 Personele mutaties in de Provinciale Staten per provincie na de verkiezingen (2023)

	Actief gebleven als statenlid		Toegetreden tot het college van GS		Vertrokken		Nieuw aangetreden	
	Abs.	%*	Abs	%*	Abs	%	Abs*	%
Groningen	16	37,2%	1	2,3%	27	62,8%	27	62,8%
Friesland	16	37,2%	0	0,0%	27	62,8%	27	62,8%
Drenthe	16	37,2%	1	2,3%	23	53,5%	27	62,8%
Overijssel	10	21,3%	0	0,0%	34	72,3%	37	78,7%
Gelderland	18	32,7%	2	3,6%	36	65,5%	37	67,3%
Flevoland	13	31,7%	1	2,4%	26	63,4%	28	68,3%
Utrecht	19	38,8%	0	0,0%	29	59,2%	30	61,2%
Noord-Holland	21	38,2%	0	0,0%	30	54,5%	34	61,8%
Zuid-Holland	21	38,2%	0	0,0%	34	61,8%	34	61,8%
Zeeland	20	51,3%	0	0,0%	20	51,3%	19	48,7%
Noord-Brabant	15	27,3%	3	5,5%	36	65,5%	40	72,7%
Limburg	23	48,9%	2	4,3%	22	46,8%	24	51,1%
Totaal	208	36,4%	10	1,7%	344	60,1%	364	63,6%

* 100% is het totaal aantal zetels in een provincie

Iets meer dan éénderde van de statenleden was ook al in de vorige periode actief. De veranderingen in de Staten van Overijssel vallen in het bijzonder op. Slechts één op de vijf statenleden was ook actief als statenlid in de vorige periode. Bijna 80% is een nieuwkomer. In Zeeland en Limburg zijn de personele veranderingen betrekkelijk beperkt.

Tabel 2.10 Personele mutaties in de Provinciale Staten per partij na de verkiezingen (2023)

	Actief gebleven als statenlid		Toegetreden tot het college van GS		Vertrokken		Nieuw aangetreden	
	Abs.	%*	Abs	%*	Abs	%*	Abs	%
CDA	22	51,2%	0	0,0%	50	116,3%	21	48,8%
PvdA	20	40,8%	2	4,1%	32	65,3%	29	59,2%
VVD	29	46,0%	2	3,2%	44	69,8%	34	54,0%
SP	12	52,2%	2	8,7%	19	82,6%	11	47,8%
GroenLinks	24	47,1%	0	0,0%	36	70,6%	27	52,9%
D66	17	53,1%	0	0,0%	23	71,9%	15	46,9%
ChrUnie/SGP	0	0,0%	0	0,0%	3	300,0%	1	100,0%
SGP	10	62,5%	2	12,5%	2	12,5%	6	37,5%
ChristenUnie	10	45,5%	1	4,5%	19	86,4%	12	54,5%
PVV	24	70,6%	0	0,0%	10	29,4%	10	29,4%
PvdD	11	45,8%	0	0,0%	8	33,3%	13	54,2%
50Plus	4	50,0%	0	0,0%	5	62,5%	4	50,0%
Denk	0	--	0	--	4	--	0	--
FvD	7	46,7%	0	0,0%	18	120,0%	8	53,3%
JA21	10	45,5%	0	0,0%	26	118,2%	12	54,5%
BBB	1	0,7%	0	0,0%	0	0,0%	136	99,3%
Volt	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	11	100,0%
Overige partijen	7	36,8%	1	5,3%	45	236,8%	12	63,2%
Totaal	208	36,4%	10	1,7%	344	60,1%	364	63,3%

* 100% = het totaal aantal zetels per partij.

Partijen die electoraal achteruitgaan, kennen verhoudingsgewijs een grote continuïteit. De simpele verklaring daarvoor is dat er bij die partijen nauwelijks ruimte is voor nieuwkomers. Van oudsher kent de PVV weinig veranderingen. Van de weinigen van de vorige periode overgebleven statenleden voor FvD en JA21 zijn er ook relatief veel begonnen aan deze periode. Zowel bij Volt als de BBB geldt dat onvermijdelijk (vrijwel) alle statenleden nieuw zijn.

3. Gedeputeerden⁶

3.1 Algemene kenmerken

In dit hoofdstuk wordt de aandacht gericht op de gedeputeerden. Het aantal gedeputeerden dat actief is in een provincie is, binnen een bepaalde bandbreedte, vrij. Na de verkiezingen van 2019 is geconstateerd dat het aantal gedeputeerden toenam. De verklaring hiervoor is dat met de toegenomen versplintering in de samenstelling van Provinciale Staten er meer partijen nodig zijn om tot een meerderheid te komen. Overigens ligt na 2019 het aantal gedeputeerden niet hoger dan in de periode 2005-2009. In 2023 is het totaal aantal gedeputeerden met één toegenomen.

Tabel 3.1 Aantal gedeputeerden per provincie (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Groningen	5	6	6	6	6	5	6	6	5
Friesland	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Drenthe	5	6	6	4	4	3	5	5	5
Overijssel	6	6	6	5	5	5	6	6	6
Gelderland	6	6	6	5	5	6	6	6	6
Flevoland	5	4	4	4	4	4	6	6	6
Utrecht	6	6	6	4	4	4	5	5	5
Noord-Holland	6	7	7	6	6	6	6	6	4
Zuid-Holland	6	7	7	5	5	5	6	6	8
Zeeland	6	5	5	4	4	4	4	4	5
Noord-Brabant	7	6	6	5	5	6	7	7	8
Limburg	6	5	5	5	5	7	7	6	6
Totaal	69	69	69	58	58	60	69	68	69

Opmerkelijk is dat in één van de grootste provincies van Nederland, Noord-Holland, het college van GS 'slechts' vier gedeputeerden kent. Zuid-Holland en Noord-Brabant kennen het dubbele aantal gedeputeerden van Noord-Holland.

⁶ In sommige provincies duurde de collegevorming tot ruim voorbij de zomer. Daardoor ontstond de situatie dat er in enkele provincies al sprake was van reguliere veranderingen, voordat in andere provincies de gevolgen van de verkiezingen volledig waren verwerkt. In het laatste weekend van september is de inventarisatie afgerond. In de eerste week van oktober bood een na de verkiezingen aangetreden gedeputeerde in Flevoland zijn ontslag aan. Die laatste verandering is niet meegenomen in deze inventarisatie.

Tabel 3.2 Verdeling gedeputeerden naar partij in absolute aantallen (2005-2023)

Partij	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
CDA	25	25	25	14	14	15	15	14	7
PvdA	24	22	20	12	14	5	11	12	8
VVD	17	13	13	18	19	15	15	14	12
SP	0	0	0	2	2	8	0	0	2
GroenLinks	1	2	2	2	1	2	9	9	5
D66	1	0	0	5	5	10	5	6	3
ChristenUnie	0	6	7	1	2	3	7	7	5
SGP	1	1	1	1	1	1	2	2	4
PVV	--	--	--	2	0	0	1	0	1
FvD	--	--	--	--	--	--	1	0	0
Anders	0	0	0	1	1	1	3	4	4*
BBB	--	--	--	--	--	--	--	--	17
Totaal	69	69	69	58	58	60	69	68	69

* Inclusief één gedeputeerde die geen lid is van een politieke partij

De BBB levert als nieuw partij ook meteen het grootste aantal gedeputeerden. Verder valt op dat de SP nu weer twee gedeputeerden kent, daar waar deze partij in de vorige periode in geen enkel dagelijks bestuur van een provincie actief was. Ook de gestage stijging van het aantal SGP-gedeputeerden is opmerkelijk. CDA, GroenLinks en D66 kennen wat aantallen gedeputeerden betreft een relatief sterke teruggang.

In één provincie is een 'partijloze' gedeputeerde aangetreden.

Tabel 3.3 Verdeling gedeputeerden naar partij in procenten (2005-2023)

Partij	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
CDA	36%	36%	36%	24%	24%	25%	22%	21%	10%
PvdA	35%	32%	29%	21%	24%	8%	16%	18%	12%
VVD	25%	19%	19%	31%	32%	25%	22%	21%	18%
SP	0%	0%	0%	3%	3%	13%	0%	0%	3%
GroenLinks	1%	3%	3%	3%	2%	3%	13%	13%	7%
D66	1%	0%	0%	9%	9%	17%	7%	9%	4%
ChristenUnie	0%	9%	10%	2%	3%	5%	10%	10%	7%
SGP	1%	1%	1%	2%	2%	2%	3%	3%	6%
PVV	--	--	--	3%	0%	0%	1%	0%	1%
FvD	--	--	--	--	--	--	1%	0%	0
BBB	--	--	--	--	--	--	--	--	25%
Anders	0%	0%	0%	2%	2%	2%	4%	6%	6%

In 2005 werd het overgrote deel van de gedeputeerden geleverd door CDA, VVD en PvdA. In 2019 waren deze partijen nog steeds goed voor een meerderheid van de gedeputeerden, maar was hun aandeel al wezenlijk teruggelopen, met name ten gunste van D66, GroenLinks en de ChristenUnie. GroenLinks en D66 leveren in 2023 weer een flink aantal van hun gedeputeerden in.

Van het merendeel van de gedeputeerden wordt hun leeftijd gepubliceerd op de websites van de desbetreffende provincie. De gemiddelde leeftijd van de gedeputeerden is weergegeven in tabel 3.4.

Daaruit blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de gedeputeerden in Friesland uitzonderlijk laag is.

Tabel 3.4 Gemiddelde leeftijd Gedeputeerden (2005-2023)

	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Groningen	53	48	51	42	50	54	51
Friesland	50	49	51	43	49	55	38
Drenthe	56	55	58	55	54	53	59
Overijssel	49	51	52	46	45	48	53
Gelderland	55	52	56	56	52	55	52
Flevoland	56	51	53	53	53	55	59
Utrecht	56	44	46	51	49	54	60
Noord-Holland	48	50	52	55	47	50	49
Zuid-Holland	54	48	50	48	48	53	54
Zeeland	56	60	62	51	48	51	55
Noord-Brabant	51	54	56	48	46	50	51
Limburg*	--	48	56	49	48	54	45
Totaal	53	50	53	50	49	53	52

Tabel 3.5 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Totaal	18,8	30,4	30,4	29,3	28,8	26,7	26,1	32,4	29,0

Het aandeel vrouwelijke gedeputeerden neemt tussen 2005 en 2009 sterk toe, om tot 2022 niet meer boven de 30% uit te komen. In 2022 was het aandeel vrouwelijke gedeputeerden, als gevolg van enkele personele wisselingen, hoger dan ooit. Maar na de verkiezingen is dit weer onder de 30% gezakt.

Tabel 3.6 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden per provincie (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
Groningen	20%	17%	0%	33%	33%	40%	50%	50%	20%
Friesland	20%	60%	40%	60%	60%	20%	40%	20%	40%
Drenthe	60%	33%	50%	25%	0%	0%	0%	20%	40%
Overijssel	17%	17%	17%	40%	40%	40%	17%	17%	17%
Gelderland	17%	33%	40%	40%	40%	50%	17%	17%	33%
Flevoland	20%	25%	20%	25%	0%	0%	17%	17%	0%
Utrecht	0%	33%	33%	25%	25%	50%	20%	20%	20%
N-Holland	17%	29%	57%	50%	50%	33%	17%	50%	50%
Z-Holland	33%	43%	29%	20%	20%	20%	67%	50%	50%
Zeeland	0%	0%	0%	0%	25%	25%	25%	25%	0%
N-Brabant	14%	50%	50%	20%	20%	17%	29%	57%	50%
Limburg	17%	20%	20%	0%	0%	14%	14%	33%	17%
Totaal	19%	30%	30%	29%	29%	27%	26%	32%	29%

In twee provincies is er geen enkele vrouw vertegenwoordigd in het college van GS: Flevoland en Zeeland. In Overijssel, Limburg, Groningen en Utrecht is er slechts één vrouwelijke gedeputeerde. In Noord- en Zuid-Holland en in Noord-Brabant is de helft van de gedeputeerden een vrouw.

Tabel 3.7 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden per partij (2005-2023)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2016	2019	2022	2023
CDA	12%	24%	20%	29%	29%	27%	27%	29%	14%
PvdA	37%	45%	40%	33%	36%	20%	18%	33%	25%
VVD	6%	31%	46%	33%	26%	33%	40%	43%	42%
Gr. Links	0%	0%	0%	0%	100%	100%	22%	44%	40%
D66	0%	0%	0%	0%	40%	30%	40%	50%	67%
Chr.Unie	0%	17%	29%	0%	0%	0%	14%	14%	20%
PVV	--	--	--	0%	--	0%	0%	--	--
FvD	--	--	--	--	--	--	0%	--	--
Anders	0%	0%	0%	0%	0%	0%	33%	0%	25%
BBB	--	--	--	--	--	--	--	--	35%
Totaal	19%	30%	30%	29%	29%	27%	26%	32%	29%

Gezien het betrekkelijk kleine aantal gedeputeerden is het niet vreemd dat er op het niveau van partijen sprake is van relatief grote veranderingen in het aandeel vrouwen door de jaren heen.

Tabel 3.8 Opleidingsniveau van gedeputeerden (2012-2023)

	2012	2014	2016	2019	2022	2023
VO	0	0	3,5	2,1	2,0	0%
MBO	4,4	6,4	3,5	6,3	6,1	2%
HBO	24,4	31,9	35,1	18,8	18,4	29%
WO	71,1	61,7	57,9	72,9	73,5	62%
	100% = 45	100= 48	100%=57	100%=48	100% = 49	100% = 52

Door de jaren heen heeft steeds een ruime meerderheid van de gedeputeerden een universitaire opleiding. In de vorige periode lag dat aandeel boven de 70%. Thans is dat teruggelopen naar iets boven de 60%.

3.2 Personele veranderingen

De verkiezingen hadden uiteindelijk ook consequenties voor de samenstelling van de colleges van GS. Deze zijn weergegeven in tabel 3.9.

Tabel 3.9 Actief gebleven en nieuw-aangetreden gedeputeerden per provincie 2022-2023

	Actief gebleven als gedeputeerde	Afgetreden als gedeputeerde ⁷	Nieuw als gedeputeerde, in de vorige periode statenlid	Nieuw aangetreden als gedeputeerde
Groningen	2	3	1	3
Friesland	1	4	0	4
Drenthe	1	4	1	4
Overijssel	2	4	0	4
Gelderland	2	4	2	4
Flevoland	2	4	1	4
Utrecht	4	1	0	1
N-Holland	3	3	0	1
Z-Holland	6	0	0	2
Zeeland	3	0	0	2
N-Brabant	3	3	3	5
Limburg	1	5	2	5
Totaal	30	35	10	39

Met de vele nieuwe BBB-gedeputeerden is het onvermijdelijk dat er na de formaties van 2023 veel gedeputeerden nieuw zijn aangetreden. Als consequentie daarvan hebben veel zittende gedeputeerden het veld moeten ruimen. BBB-gedeputeerden konden in de vorige periode niet actief zijn geweest als Statenlid. Bij de overige partijen zijn er 10 gedeputeerden die in de vorige periode actief waren als statenlid. Een minderheid van de thans actieve gedeputeerden gaf ook al in de vorige periode invulling aan het ambt.

Van vierentwintig gedeputeerden (35%) is bekend dat zij op het moment van toetreding tot het ambt niet al verkozen waren in de staten. Daarmee kunnen zij als 'gedeputeerde van buiten de staten' worden getypeerd. Dertien van deze gedeputeerden van buiten de staten zijn aangetreden namens de BBB.

Voor zover bekend is er één gedeputeerde aangetreden die op dat moment niet woonachtig was in dezelfde provincie waar die nu als gedeputeerde aan de slag is gegaan.

⁷ Een gedeputeerde die niet terugkeert in het dagelijks bestuur, maar wel verkozen is als statenlid én actief blijft als statenlid, wordt niet geregistreerd als 'afgetreden'. Onder meer heeft dit als consequentie dat het aantal van 0 in Zuid-Holland en Zeeland niet geïnterpreteerd kan worden als ware het zo dat elke gedeputeerde teruggekeerd is in het college van GS.

Tabel 3.10 Actief gebleven en nieuw-aangetreden gedeputeerden per partij 2022-2023

	Actief gebleven als gedeputeerde	Afgetreden als gedeputeerde	Nieuw als gedeputeerde, in de vorige periode statenlid	Nieuw aangetreden als gedeputeerde
CDA	6	8	0	1
PvdA	5	5	2	1
VVD	9	5	2	1
SP	0	0	2	0
GroenLinks	4	4	0	1
D66	1	5	0	2
SGP	2	0	2	0
ChristenUnie	3	3	1	1
PVV	0	0	0	1
FvD	0	0	0	0
BBB	0	0	0	17
Overige partijen	0	4	1	3
Totaal	30	35	10	28

4. Commissarissen van de Koning

De samenstelling van de groep van Commissarissen van de Koning is stabiel ten opzichte van de vorige inventarisatie. Dit geeft het volgende beeld:

Tabel 4.1 Commissarissen van de koning naar politieke partij (2006-2023)

Provincie	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2022	2023
CDA	4	5	5	5	4	4	5	3	3
PvdA	2	2	3	3	3	3	3	3	3
VVD	3	3	4	4	4	4	2	3	3
GroenLinks	1	1	0	0	0	0	0	0	0
D66	2	1	0	0	1	1	1	1	1
ChristenUnie	0	0	0	0	0	0	1	1	1
SP	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Totaal	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Tabel 4.2 Aantal vrouwelijke Commissarissen van de Koning (2006-2023)

	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2022	2023
	1	1	1	2	1	1	1	2	2

Als benoemde bestuurder wordt de samenstelling van de groep van Commissarissen van de Koning niet beïnvloed door verkiezingen. De drie klassieke bestuurderspartijen CDA, PvdA en VVD leveren door de jaren heen steeds het overgrote deel van de Commissarissen van de Koning. Louter GroenLinks (tot 2008), D66 (eerst tot 2008, daarna weer vanaf 2014) en recent de ChristenUnie hebben ook ooit een (hooguit twee) Commissarissen onder hun leden geteld. Sinds 2022 is er ook een CvdK afkomstig uit de SP.

5. Provinciesecretarissen en griffiers

In de inventarisatie is het gebruikelijk om ook aandacht te besteden aan de provinciegriffiers en de provinciesecretarissen. Natuurlijk is het bij hun niet relevant om hun partijvoorkeur, voor zover deze al bekend zou zijn, te inventariseren.

In de periode voorafgaand aan de verkiezingen van 2023 waren er veel personele wisselingen in de groep van provinciesecretarissen. Na de verkiezingen is er nu slechts in één provincie een nieuwe provinciesecretaris aangetreden.⁸ Van de twaalf provinciesecretarissen zijn er negen een man en drie een vrouw.

Ook bij de provinciegriffiers is er sinds de vorige inventarisatie slechts één nieuwe aangetreden. Negen van de twaalf provinciegriffiers zijn thans een vrouw.

---

⁸ Na de verkiezingen maakte een provinciesecretaris bekend voortijdig te willen aftreden. Deze wijziging is nog niet verwerkt.

Bijlage A   Onderzoeksverantwoording

Sinds 2005 inventariseert de Stichting Decentraalbestuur.nl enkele basiskennmerken van provinciale ambtsdragers. In 2005 begon dit als een eigen initiatief. Daarna was het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties langere tijd opdrachtgever voor deze inventarisatie. Sinds 2016 heeft de Stichting de inventarisatie zelfstandig voortgezet.

In de periode dat het ministerie van BZK opdrachtgever was, richtte de inventarisatie zich op meer kenmerken dan bij aanvang het geval was. Het ministerie maakte het mogelijk om deze gegevens (met name arbeidssituatie en opleiding) actief te inventariseren. Vanaf 2016 is de Stichting voor de inventarisatie weer grotendeel aangewezen op openbaar beschikbare gegevens. Dit heeft zo zijn beperkingen voor de volledigheid van de inventarisatie van sommige gegevens.

In een verkiezingsjaar vinden er relatief veel veranderingen plaats. Op de dag na de verkiezingen is al bekend welke partijen hebben gewonnen en welke hebben verloren. Daardoor is ook duidelijk welke partijen groeien in zetelaantal en welke zetels verliezen. Vandaag aan de dag is ook snel bekend welk effect de verkiezingen hebben op het aandeel mannen en vrouwen in het provinciaal bestuur.

De inventarisaties van de Stichting bieden de mogelijkheid om meer specifieke informatie te verkrijgen. Verkiezingen vinden steeds in het vroege voorjaar plaats. Sinds de verkiezingen van 2015 anticipeert de Stichting op de veranderingen door aan het begin van het kalenderjaar de op dat moment bestaande personele samenstelling van het provinciaal bestuur vast te leggen. Enige tijd na de verkiezingen, op het moment dat in alle provincies de colleges van B&W zijn gevormd, wordt dan opnieuw de samenstelling vastgelegd. Door de verschillen tussen beide momenten te inventariseren, is het mogelijk om te bepalen welke personele mutaties er hebben plaatsgevonden. Dit gaat verder dan louter veranderende verhoudingen tussen partijen of verschuivingen in het aandeel mannen of vrouwen.

Tegelijkertijd is de praktijk te veelzijdig om zich in 'toevallige momentopnamen' te laten vatten. Als gezegd vindt er eerst een inventarisatie plaats aan het begin van een kalenderjaar waarin er verkiezingen voor Provinciale Staten plaatsvinden. Eventuele personele veranderingen die plaatsvinden tot aan het moment van verkiezingen, worden dan niet meer waargenomen en geregistreerd.

Een tweede meetmoment vindt plaats als in alle provincies de colleges van B&W zijn gevormd. Als verkozen statenleden toetreden tot het College van GS, worden zij opgevolgd door personen die aanvankelijk niet rechtstreeks waren verkozen. De Stichting heeft ervoor gekozen om pas ná aantreden van de colleges van GS de bestaande situatie vast te leggen. Daardoor worden opvolgers van statenleden die toetreden tot het college van GS beschouwd als bij die verkiezingen verkozen statenleden.

In sommige provincies nemen de onderhandelingen om te komen tot een college van GS langere tijd in beslag. Het kan dan voorkomen dat gedurende die periode bij de verkiezingen verkozen statenleden, om welke reden dan ook, alweer aftreden. Dergelijke snelle mutaties worden dan niet als zodanig waargenomen. Datzelfde geldt zelfs voor de samenstelling van colleges van GS. In 2023 duurde de collegevorming in sommige provincies tot eind september. In de week daarna trad een nieuwbenoemde gedeputeerde af. Die laatste verandering is niet in deze inventarisatie verwerkt.